

## Література:

1. АгроДебати на тему «Тваринництво в Україні - чи є шанси на швидке відродження?» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://regionews.ua/node/43453>
  2. Божидарнік Т. Модернізація індустрії молочного скотарства: механізми та ресурсне забезпечення / Т. Божидарнік // Економіст. – 2011. – №4. – С. 66-67.
  3. Гетья А. Основні складові проекту «відроджене скотарство» / А. Гетья, М. Бащенко, С. Рубан, О. Костенко // Тваринництво України. – 2011. – №10. – С. 2-7.
  4. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року: постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1158: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1136.1196.1&nobreak=1>.
  5. Національний проект «відроджене скотарство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://cattlenationalproject.org.ua/about.html>.
  6. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України: зі змінами станом на 23.12.2010 // Відомості Верховної Ради України: офіц. вид. – 2011. – № 29. – Ст. 272.
  7. Проект «Відроджене скотарство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://vetlikar.com/ua/current-articles/28>.
  8. <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- Рецензент: д.е.н., с.н.с. Єгоров І.Ю.*

УДК 351.752.22:35.078.3

## ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

*Мирна О. В., к.е.н.*

*Полтавська державна аграрна академія*

*У статті наведено теоретичні засади форм громадського контролю за роботою місцевої влади. Узагальнено практичний досвід проведення громадських слухань в Полтавській області.*

*In the article have been exemplified theoretical principles of the public supervision over the local authorities work. It has been generalized practical experience of the social hearings in Poltava oblast.*

**Постановка проблеми.** Громадський контроль є одним із видів соціального контролю. Громадяни або їх об'єднання беруть участь в управлінні державними справами, контролюючи діяльність органів державного управління і місцевого самоврядування.

Громадський контроль, як засіб забезпечення законності в діяльності виконавчо-розпорядчих органів, відрізняється від інших видів контролю, тим, що всі його суб'єкти виступають від імені громадськості, а не держави. Тому їх контрольні повноваження, як правило, не мають юридично-владного змісту, а рішення за результатами перевірок носять рекомендаційний характер. Для громадського контролю характерною рисою є попередження порушень у сфері виконавчої влади за допомогою засобів суспільного впливу. Громадський контроль, без якого існування демократії неможливе, є важливим чинником забезпечення законності у сфері державного управління, механізмом участі громадян в управлінні державними справами [5, с. 72].

Поруч з політичними партіями, професійними союзами та громадськими організаціями суб'єктами громадського контролю виступають: органи самоорганізації населення, трудові колективи, збори громадян за місцем проживання, а також окремі громадяни, засоби масової інформації.

Кожен член територіальної громади в регіоні несе солідарну відповідальність за його розвиток, який вважається неможливим без персональної участі. Участь члена громади відображається його поведінкою і залежить від кількох обставин: пріоритету закону при вчинках, усталеності суспільних моральних цінностей, домінуючої культури, місцевих традицій, виховання, відчуття національної приналежності (патріотизму) та відповідальності.

Сучасне законодавство України про місцеве самоврядування виділяє такі види участі громадян: вибори, громадські слухання, референдум, звернення до органів влади, вирішення питань у судовому порядку. Це відображено в національному законодавстві України і відповідає загальній практиці демократичних країн. Проте, щодо територіальної громади цих видів участі недостатньо, потрібно виділити особистісну поведінку громадянина. При цьому особливо актуальним є питання з'ясування, яка форма участі місцевого населення є найбільш ефективною при прийнятті та реалізації самоврядно-управлінських рішень.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питанням державної політики та управління на місцевому рівні приділяється пильна увага низки українських науковців: Афоніна Е. А., Гонюкова Л. В., Войтович Р. В. [1], Тимцуника В. І. [5] та інших. Разом з тим, доречним на сучасному етапі є узагальнення досвіду проведення громадських слухань в межах співпраці територіальної громади з органами місцевої влади.

**Постановка завдання.** Виявити способи побудови ефективної співпраці громадськості з органами місцевого самоврядування та державної влади на місцях.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Метою інформування громадськості є отримання позитивної реакції на ініціативи місцевої влади, тому інформація повинна надходити в достатньому для її переосмислення об'ємі та в терміни, які передують слуханням і є достатніми для формування раціонального відношення. Передача інформації на принципах відкритості, взаємоповаги, чіткості і ясності викладу, активного повідомлення зміцнить авторитет місцевої влади. Разом з тим особливості українського менталітету схиляють до думки надання переваги таким формам інформаційної роботи, як: оглядові екскурсії, інформаційні семінари, теле- й радіорепортажі.

Передумовою процесу інформування є виконання закону про доступ до інформації, для ефективного втілення якого в суспільне життя необхідно вміло управляти інформацією. Для цього треба вдосконалювати спроможність органів місцевого самоврядування та державної влади на місцях гарантувати якість та захист інформації.

Цікавою є інформація моніторингу діяльності органів місцевого самоврядування щодо створення умов для розвитку громадських організацій та органів самоорганізації населення [4, с. 107] про досвід участі недержавних

організацій міста Полтави та їх лідерів у здійсненні громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб. В опитуванні взяли участь 66 громадських експертів міста Полтави. Вибірку респондентів сформували з керівників громадських об'єднань, серед яких 51 особа або 77,3 % склали керівники громадських організацій та 15 осіб або 22,7 % - голови органів самоорганізації населення. Опитування показало, що частіше, ніж в інших досліджених обласних центрах України (містах Житомирі, Запоріжжі, Кіровограді та Суми), 22,7 % громадських експертів брали безпосередню участь у здійсненні громадського контролю у тій чи іншій формі. Цей показник більше, ніж у двічі перевищує середнє значення по досліджених містах.

90,0 % громадських експертів брали участь в громадському контролі за власною ініціативою або ініціативою недержавних організацій, решта зазначили, що це мало місце за ініціативою самих органів влади.

Комунікаційні зусилля у сфері зв'язків органів місцевого самоврядування та державної влади на місцях із громадськістю в Україні великою мірою і надалі залишаються своєрідним додатковим атрибутом адміністрування, що нездатний подолати межі моделі односторонньої комунікації. За даної моделі широка громадськість повідомляється на завершальному етапі за результатами прийнятих місцевими органами влади управлінських рішень. А сам факт загального інформування сприймається як певне досягнення.

Активність у користуванні можливостями Інтернету з відвіданням сайту міської ради для контролю за прийнятими актами міської влади громадські експерти Полтави проявляли значно менше, ніж у середньому серед обстежених міст. Адже, цей вид громадського контролю згадали у своїх відповідях лише 4,3 % опитаних [4, с. 108].

Лише формування свідомого громадянина-українця з потребою бути поінформованим, мати якісну інформацію про стан справ у його місті (селі, селищі), вулиці, дворі, будинку може стати каталізатором в розробці спеціальної інформаційної політики на регіональному рівні та системи контролю за ефективністю її реалізації.

До інструментів активної громадської участі, в тому числі і з метою контролю, належать звіти про роботу органів місцевої влади (річні, квартальні тощо), дні відкритих дверей, громадські слухання, круглі столи, неформальні зустрічі, демонстраційні проекти, референдуми, консультаційні та координаційні ради при органах влади.

Громадські слухання, круглі столи, неформальні зустрічі проводяться для інформування громадськості, вільного обговорення різних точок зору на проблеми, ухвалення компромісних рішень. Громадські слухання проходять найбільш формалізовано, їх структурно поділяють на:

- чітке формулювання теми обговорення;
- обов'язкове поширення попередньої інформації за умови доступності документованої інформації з конкретної проблеми;
- складення підсумкового документа, який ілюструє згоду учасників та фіксує розбіжності;

- розробка рекомендацій для владних структур різного рівня.

У ланцюгу форм прямої демократії – загальних зборів громадян за місцем проживання, місцевих ініціатив, місцевих референдумів – громадські слухання є, на нашу думку, найактивнішою формою контролю громадян над місцевою владою, гарантованою Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Достатньо активно полтавські громадські експерти брали участь у здійсненні громадського контролю за діяльністю органів міської влади та її посадових осіб шляхом участі у проведенні громадських слухань по проектах актів органів місцевого самоврядування або за підсумками їх впровадження (25,5 %) [4, с. 108] (табл. 1).

Таблиця 1

### Досвід громадських слухань на Полтавщині

Дата проведення	Місце	Тема
20.01.2011	м. Полтава, актовий зал відділу у справах сім'ї та молоді Полтавської облдержадміністрації	Реалізація державної молодіжної політики
Прийняті рішення:		
1. Внести зміни до нормативно-правових актів, які регламентують діяльність обласної молодіжної ради. 2. Провести навчання лідерів громадських організацій та їх спілок, представників органів студентського самоврядування 3. Збільшити обсяги фінансування відділу у справах сім'ї та молоді Полтавської облдержадміністрації для проведення заходів обласної Програми «Молодь Полтавщини» на 2009 – 2011 роки.		
19.04.2011	м. Полтава	Внесення змін у порядок державного регулювання виробництва хліба і хлібобулочних виробів в Полтавській області
Прийняте рішення:		
Встановити 5-відсоткову рентабельність виробникам хліба простої рецептури.		
05.01.2012	село Сенча, Лохвицького району	Недотримання вимог санітарного законодавства, зокрема вимог Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених МОЗ України від 19.06.1996 року № 173
Прийняте рішення:		
Не давати згоди на скорочення меж санітарно-захисної зони.		

*Джерело: розробка автора*

Проведення круглих столів від громадських слухань різняться масштабами залучення громадян та характером підсумкових документів.

До переваг неформальних зустрічей можна долучити налагодження неформальних контактів, що часто дають змогу знизити загальну напруженість і конфліктність, а за обопільного прагнення до компромісу – значно полегшують формування певної сфери співпраці.

Референдум передбачає пряме підпорядкування меншості більшості, це надзвичайно формалізований і досить дорогий захід. Проведення референду-

мів регламентується Законом України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» [2], зокрема ст. 6 чітко регулюються питання, що виносяться на місцеві референдуми.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 9) [3] регламентує право територіальної громади на внесення місцевих ініціатив. В статуті територіальної громади або представницьким органом місцевого самоврядування визначається порядок внесення місцевої ініціативи, наступного обнародування рішення ради, прийнятого з питання, внесеного на її розгляд шляхом ініціативи. Місцева ініціатива обов'язково розглядається на відкритому засіданні ради за участю членів ініціативної групи з питань місцевої ініціативи.

Участь органів самоорганізації населення є однією з форм вирішення окремих питань місцевого значення. Органи самоорганізації населення виконують низку актуальних для територіальної громади завдань:

1) Створюють умови для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення.

2) Приймають участь у реалізації програм соціально-економічного, культурного розвитку відповідного регіону, інших місцевих проектів.

3) Задовольняють соціальні, культурні, побутові та інші потреби жителів шляхом створення сприятливого середовища для надання їм відповідних послуг.

Співпраця членів органу самоорганізації населення з місцевою владою проявляється в їх участі у засіданнях відповідних місцевих рад та їх виконавчих органів, що стосуються їх діяльності, а також при розгляді питань, ініційованих органом самоорганізації населення, з правом дорадчого голосу.

Серед форм громадського контролю, в яких брали участь опитані експерти Полтави, частіше за усе (27,6 %) згадувалась участь у складі колегіального органу місцевого самоврядування, що є найчастіше вживаним видом громадського контролю з усіх обстежених міст. Інші форми громадського контролю, зокрема, участь у роботі таких недержавних організацій, як «Громадський контроль», комітет захисту прав споживачів та інших згадали у своїх відповідях 21,3 % опитаних, а звіти посадових осіб, з якими можна було познайомитись під час спеціальних засідань з вільним доступом громадськості, відвідали 17,0 % опитаних [4, с. 108].

Стосовно тих сторін діяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, які громадські експерти Полтави та їхні недержавні організації найчастіше піддавали громадському контролю, опитування дало наступні результати: реакція посадових осіб на скарги і звернення громадян – 21,3 %; виконання ухвалених рішень і міських програм – 21,3 %; робота міських інспекцій (по торгівлі, архітектурному контролю, благоустрою та ін.), покликаних протидіяти незаконній діяльності юридичних і фізичних осіб – 19,1 %; робота представників недержавних організацій в депутатських комісіях і робочих групах – 12,7 %; ухвалення актів міською радою та її виконавчими органами – 5,0 % [4, с. 108].

**Висновки.** Отже, форми співпраці органів місцевого самоврядування та державної влади на місцях із громадськістю різняться широтою охоплення, методами організації та завданнями, які можуть вирішуватися за їх допомогою.

Ми приєднуємось до пропозицій громадських експертів міста Полтави [4, с. 109] щодо наступних кроків з підвищення ефективності громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб в Полтавському регіоні: забезпечити вільний доступ громадськості до інформації про діяльність міської влади; активніше відображати інформацію щодо діяльності місцевих органів влади в ЗМІ; залучати фахівців до здійснення громадського контролю; позбавитися в місті від корупції та корумпованого керівництва; переглянути законодавство; удосконалити систему взаємозалежності органів самоврядування від місцевої громади; проводити постійні звіти посадових осіб.

#### **Література:**

1. Афонін Е. А. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики. / Е. А. Афонін, Л. В. Гонюкова, Р. В. Войтович. – К.: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 160 с. (Серія «Бібліотека молодого державного службовця»)

2. Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 03.07.91 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.97 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>.

4. Моніторинг діяльності органів місцевого самоврядування щодо створення умов для розвитку громадських організацій та органів самоорганізації населення. Аналітичний звіт за підсумками виконання проекту «Вплив місцевої влади на розвиток третього сектору» / В. І. Брудний, А. С. Крупник, О. С. Орловський. – Одеса: ХОББІТ ПЛЮС, 2008. – 152 с.

5. Тимцуник В. І. Адміністративний менеджмент: опорний конспект лекцій / В. І. Тимцуник. – К.: КНТЕУ, 2011. – 134 с.

*Рецензент: д.держ.упр., професор Лозинська Т.М.*

УДК:330.322.01

## **ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ**

*Михайлов М.Г., к.е.н., професор, Крючкова М. І., аспірант*

*Сумський національний аграрний університет*

*У статті розглянуто сутність поняття «інвестиційний проект», «інвестиційний ризик», «життєвий цикл».*

*In the article essence of concept is considered «investment project», «investment risk» and «life cycle».*

**Постановка проблеми.** Важливою умовою забезпечення стабільного розвитку економіки держави є висока інвестиційна активність. Інвестиції відіграють центральну роль в економічному процесі.